

Asia: VN/25055/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. 1 § Lain soveltamisala ja tavoitteet

-

2. 2 § Huoltovarmuudesta vastaavat viranomaiset

-

3. 3 § Huoltovarmuuskeskuksen asema ja toimiala

-

4. 4 § Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät

-

5. 5 § Pääjohtaja ja johtoryhmä

-

6. 6 § Työjärjestys

-

7. 7 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjaus

-

8. 8 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmä

-

9. 9 § Huoltovarmuuden yhteistyöryhmä

-

10. 10 § Huoltovarmuusneuvosto

-

11. 11 § Sektorit, poolit ja toimikunnat

-

12. 12 § Valtion varmuusvarastointi

-

13. 13 § Valtion varmuusvarastoja koskeva päätöksenteko

-

14. 14 § Varmuusvarastoituja lääkkeitä, lääkinnällisiä laitteita, henkilösuojaimia ja muita terveydenhuollossa käytettäviä tavaroita koskeva päätöksenteko

-

15. 15 § Tuotantovarausten ja suorituskykyvarausten hankinta

-

16. 16 § Huoltovarmuusrahasto ja huoltovarmuusmaksu

-

17. 17 § Huoltovarmuusrahaston hallinto

-

18. 18 § Kirjanpito, tilintarkastus ja tilinpäätös

-

19. 19 § Lainanottovaltuus

-

20. 20 § Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

-

21. 21 § Muissa laeissa säädettyt tuet ja korvaukset

-

22. 22 § Omaisuuden siirtyminen

-

23. 23 § Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus

-

24. 24 § Tietojenantovelvollisuus

Yleisradio kommentoi hallituksen esityksen luonnosta vain siltä osin kuin lakiluonnoksessa Huoltovarmuuskeskukselle ehdotettu tiedonsaantioikeus voisi joutua ristiriitaan journalistisen lähdesuojan kanssa.

Yle arvioi, että lakiluonnoksen (laki huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta) 24 §:n mukainen tietojenantovelvollisuus ei tyypillisesti joudu ristiriitaan journalistisen lähdesuojan kanssa. Yle pitää asianmukaisena ja hyväksyttävänä, että Yleisradiolla on poikkeukseton velvollisuus luovuttaa Huoltovarmuuskeskukselle Ylen omaa toimintaa koskevia Huoltovarmuuskeskuksen tarvitsemia tietoja. Ylen omaa toimintaa koskevat tiedot eivät ole Ylen uutistoiminnan toimintaedellytyksiä suojaavan journalistisen lähdesuojan piirissä.

On kuitenkin ajateltavissa, että Ylen palveluksessa olevat journalistit olisivat journalistisessa työssään hankkineet muita kuin Yleä itseään koskevia tietoja, jotka olisivat Huoltovarmuuskeskuksen toiminnan kannalta tarpeellisia. Tällöin tiedon alkuperäinen haltija on joku muu kuin Yle, kun Ylen journalisti hankkii tietoa käyttääkseen sitä journalistiseen tarkoitukseen. Huoltovarmuuskeskuksella on ehdotettujen 23 §:n ja 24 §:n perusteella toimivalta hankkia tieto tiedon alkuperäiseltä haltijalta. Lakiluonnoksen 24 §:n sanamuoto mahdollistaisi kuitenkin tässä tapauksessa myös sen, että Huoltovarmuuskeskus pyytäisi tarvitsemansa toista tahoja koskevan Ylen journalistiseen tarkoitukseen hankkiman tiedon Yleisradiolta.

Journalistisesta lähdesuojasta on säädetty kansallisesti sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain 16 §:ssä, oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 20 §:ssa ja esitutkintalain 7 luvun 8 §:ssa. Tuore unionin medianvapaussäädöksen (EMFA) 4 artikla velvoittaa jäsenvaltiot huolehtimaan journalistisesta lähdesuojasta. EMFAn 4 artiklan 4. kohdassa määritellään edellytykset lähdesuojan murtamiselle. Yksi edellytyksistä on tuomioistuimen suorittama lähdesuojan murtamisen yksittäistapauksellinen arviointi, mikä tarkoittaa että lähdesuojan murtamisesta ei unionin oikeuden mukaan voi päättää hallintoviranomainen. Lähdesuojan ydinsisältö on journalististen tietolähteiden henkilöllisyyden suojaaminen. Lähdesuojan turvaaminen edellyttää kuitenkin myös tietolähteen antaman tiedon suojaamista, koska useissa tapauksissa jo pelkkä tieto paljastaa myös tiedon lähteen.

Vaikka Huoltovarmuuskeskuksen tietotarpeen kohdistuminen Ylen journalistisen organisaation uutistoimintaansa varten hankkimaan tietoon on epätyypillinen ja epätodennäköinenkin tilanne, niin tämän tilanteen varalta Yle ehdottaa, että säännökseen lisättäisiin rajausta, että elinkeinonharjoittajan velvollisuus luovuttaa Huoltovarmuuskeskuksen pyynnöstä tietoja ei koske tiedotusvälineiden hallussa olevia toimitukselliseen tarkoitukseen hankittuja tietoja.

Lisäksi HE-luonnoksen jaksoon "12.4 Tiedonsaantioikeudet" tulisi lisätä maininta tiedonsaantioikeuden suhteesta lähdesuojaan.

25. 25 § Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen

-

26. 26 § Virka-apu

-

27. 27 § Uhkasakko

-

28. 28 § Huoltovarmuusrikkomus

-

29. 10. luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

30. Muu asia, jonka haluatte tuoda työryhmän tietoon

-

Holopainen Janne
Yleisradio Oy